

Vastaus aloitteeseen Pohjanmaan hyvinvointialueen säästötoimien vaikutusten selvittäminen ja seuranta; M Perjus ym. (RKP)

Aluehallitus 19.10.2026

ÖVPH/2502/00.02.00/2026

Valmistelija Kotanen Heidi

Anna Granö

Lisätietoja: puhelinnumero: 040 486 7593, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Perjus, Kärr ja Storhannus ovat jättäneet valtuustoaloitteen 18.5.2026. Aloitteessa esitetään, että kaudella 2024–2026 toteutetuista ja suunnitelluista säästöistä tehdään laaja ja riippumaton vaikutusarviointi. Arvioinnissa pyydetään tarkastelemaan erityisesti säästöjen vaikutuksia henkilöstön hyvinvointiin, hoitotakuun toteutumiseen sekä yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa oleviin ryhmiin. Lisäksi aloitteessa esitetään pysyvän ja jatkuvan seurannan mallin käyttöönottoa säästötoimien vaikutusten seuraamiseksi.

Miten hyvinvointialueella seurataan toteutettujen ja suunniteltujen säästöjen vaikutuksia?

Hyvinvointialueella seurataan toteutettujen ja suunniteltujen säästötoimien vaikutuksia systemaattisesti. Ennen merkittävien muutosten viemistä päätöksentekoon tehdään vaikutusten ennakoarviointi, jossa tarkastellaan vaikutuksia muun muassa henkilöstöön, väestöön, palvelujen saatavuuteen ja talouteen. Mikäli ennakoarvioinnissa tai seurannassa tunnistetaan merkittäviä riskejä, kehitystä seurataan tiiviimmin, suojaustoimenpiteiden riittävyyttä arvioidaan ja tarvittaessa suunnitellaan ja toteutetaan uusia tai täydentäviä suojaustoimenpiteitä.

Säästöjen toteutumista seurataan kuukausittain talousseurannassa sekä organisaatio-, palvelu- ja toimialatasolla tuloslaskelmaan perustuen. Koska säästötoimien vaikutukset voivat ulottua myös varsinaisen säästökohteen ulkopuolelle, arviointia täydennetään operatiivisella tilannekuvalla, palvelutuotannon seurantatiedoilla (mm. omavalvontatiedot) sekä HaiPro-järjestelmän ilmoituksilla. Näiden avulla voidaan tunnistaa mahdollisia haitallisia kehityssuuntia ja reagoida niihin ajoissa.

Millä tavoin vaikutuksista raportoidaan tällä hetkellä?

Vaikutuksia henkilöstöön, hoidon saatavuuteen ja eri asiakasryhmiin seurataan organisaation eri tasoilla. Operatiivinen tilannekuva antaa viikkotasolla tietoa palvelutuotannon toimivuudesta, mahdollisista ruuhkahuipuista ja niiden kehittymisestä. HaiPro-järjestelmän kautta henkilöstö, asiakkaat ja potilaat voivat tehdä ilmoituksia havaitsemistaan haitta- ja vaaratapahtumista. Ilmoituksista laaditaan koosteita yksikkö-, tulosalue- ja toimialatasolla, ja niiden perusteella käynnistetään tarvittavat korjaavat ja kehittävät toimenpiteet.

Aloitteessa esitetään pysyvän ja jatkuvan seurannan mallin käyttöönottoa säästötoimien vaikutusten seuraamiseksi. Hyvinvointialueella on jo käytössä jatkuva seuranta säästötoimiin liittyen. Aluehallitukselle on esitetty riskikooste säästötoimenpiteiden yhteisvaikutuksista kokouksessa 17.11.2025 (§ 225). Riskikoosteessa on arvioitu säästötoimenpiteiden vaikutuksia toimintaan ja talouteen. Viimeisin riskikooste esiteltiin aluehallitukselle keväällä 1.6.2026 (§ 128). Yhteenvetona viimeisimmässä riskikoosteessa todettiin seuraavaa:

Riskikoosteen perusteella voidaan todeta, että useilla tunnistetuilla riskeillä on kumuloituva vaikutus. Yhden riskin realisoituminen voi lisätä myös muiden riskien todennäköisyyttä. Toiminnan muutosten osalta tunnistettuihin riskeihin on määritelty riskienhallinnan toimenpiteitä, mutta muutosten pitkän aikavälin arviointia tulee jatkaa. Riskien

kehittymiseen vaikuttavat merkittävästi toimintaympäristön muutokset, jotka voivat vaikuttaa riskeihin sekä myönteisesti että kielteisesti.

Miten vaikutusten ennakoarvioinnissa nousseisiin asioihin reagoidaan?

Vaikutusten ennakoarviointeja tehdään, jotta tunnistettuihin haasteisiin voidaan reagoida ja puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Edellä kuvatut seurantatavat muodostavat sekä lyhyen että pitkän aikavälin seurannan kokonaisuuden. Ne tuottavat johdolle ja esihenkilöille tietoa päätöksenteon ja toiminnan johtamisen tueksi. Seurannan perusteella voidaan tarvittaessa tarkentaa toimenpiteitä, muuttaa toimintatapoja ja kohdentaa tukea niihin kohtiin, joissa haitallisia vaikutuksia havaitaan.

Hyvinvointialueella ei ole tässä vaiheessa tarpeen ottaa käyttöön erillistä uutta seurantamallia, koska säästötoimien vaikutusten seuranta on jo osa olemassa olevaa johtamis-, talous- ja riskienhallintarakennetta. Seurantaa ja raportointia tulee jatkossakin kehittää tukemaan toiminnan, talouden ja laadun johtamista.

Liitteenä kevään 2026 riskikooste.

Sektorijohtaja ikäihmiset Kotanen Heidi

ehdottaa, että aluehallitus päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:

Liitteet

- Liite 1 Risksammandrag våren 2026 - Riskikooste kevät 2026
- Liite 2 Aloite Pohjanmaan hyvinvointialueen säästötoimien vaikutusten selvittäminen ja seuranta, M Perjus, K Kärr, C Storhannus

Oheisaineisto